

A közművelődés szolgálatában

Kitüntetések a Kisebbségek Napján

A Magyar Művelődési Intézet 2005. december 18-án, a Kisebbségek Napján, kiemelkedő kulturális munkájukért a „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” közművelődési díjat és elismerő oklevelet adományozta a tizenhárom hazai nemzetiség egy-egy képviselőjének.

August Šenoa Horvát Klub

A Horvát Klubot a Pécsi Városi Tanács alapította, s 1990 óta a pécsi és Baranya megyei horvát kisebbség kulturális intézményeként működik.

A klub alapvető feladata kulturális rendezvények szervezése a város és a város vonzáskörzetében élő nagyszámú horvát közösség számára, valamint a régió horvát nemzetiségi kulturális hagyományőrző és tudományos életének szervezése is. A klub, a helyi önkormányzat fenntartási támogatásának köszönhetően, programjaival nagymértékben hozzájárul a horvát közösség identitásának megőrzéséhez: keretében énekar, díszítőművészeti kör és 1600 kötetes könyvtár működik. Helyiségeiben a horvát kultúra témaköréből rendszeresen szerveznek kiállításokat, irodalmi esteket és előadásorozatokat.

Ez évente közel száz program megvalósulását jelenti.

A horvát klub tevékenységének hatását felerősíti, hogy együttműködik a pécsi horvát intézményekkel (óvoda, horvát iskola, horvát tanszék, horvát gyülekezet), és napi kapcsolatban áll az anyaországi testvér-intézményekkel.

A pécsi August Šenoa Horvát Klubot megalakulása óta Hepp Mihály vezeti, a díjat is ő vehette át.

Balogh János

Nagyecsedti származású népzeneész és népművelő. A 1970-es évek végén Bódi Varga Gusztáv társaságával alakította meg a Nagyecsedti Fekete Szemek együttest. A hagyományos népzene színpadra állításában és a vokális, többszólamú – eladdig szinte ismeretlen – cigány folklór nagyközönséghez való eljuttatásában játszott fontos szerepet.

A 80-as években a budapesti Ando Drom együttes alapítója és tagja Zsigó Jenő társaságában. A 90-es években Balogh Bélával közösen a Lindri táncszínház és együttes alapítója volt.

Olvasótáborok szervezésével és vezetésével jelentős részt vállal a roma nyelv és folklór fennmaradásáért folytatott tevékenységből. Nemzedékeket tanított meg a cigány népi hagyományokra. Itthon és külföldön egyaránt a zenei és televíziós felvételeken sikerrel népszerűsítette a magyarországi roma kultúrát.

Bogdanska-Szadai Božena

1952-ben Lengyelországban született, újságírói tevékenységét még Lengyelországban kezdte. A Lengyel Rádió budapesti tudósítójaként került Magyarországra.

Ekkor kapcsolódott be a magyarországi lengyel közösség életébe. 1997-ben az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat pályázati úton őt bízta meg a Magyar Rádió lengyel nyelvű adásának megszervezésével. Újságírói tevékenységéért a magyarországi lengyel, valamint a lengyelországi magyar kultúra propagálásáért kapott számos elismerése között 2004-ben a Lengyel Köztársaság elnöke a Lengyel Köztársaság Lovagkereszt érdemrendjét nyújtotta át Bogdanska-Szadai Božénának. Rádiós tevékenysége mellett szerkeszti az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat honlapját és rendszeresen jelennek meg írásai a magyarországi lengyelek kisebbségi folyóirataiban is.

Lengyelországba küldött tudósításaiiban sokat foglalkozik a lengyel és a magyar történelem közös eseményeivel, ezzel járulva hozzá ahhoz, hogy a két nép közötti barátság még inkább kiteljesedjen.

Buha György és Buha Györgyné

Kétegyháza a hazai románság egyik legnagyobb és legismertebb települése, ahol a mai napig is nagy hagyománya van a helyi táncdialektus ápolásának és népszerűsítésének.

Ebben elévülhetetlen érdemei vannak mind az egy mást váltó helyi román népi együtteseknek, mind az olyan kiváló táncos egyéniségeknek, mint amilyenek Buha György és felesége, Buha Györgyné, akik nemcsak alapítói voltak az első helyi néptánc-csoportnak, de azóta is – azaz 1956 óta folyamatosan – aktív művelői maradtak ennek a népművészeti ágnek. Autentikus tánctudásukkal és igényes táncszeretetükkel jelentősen hozzájárultak a hazai románság táncművészetének megőrzéséhez. Repertoárjukból a teljes hazai néptánc-mozgalom is sokat gazdagodott.

A Buha házaspár egyedülálló táncos tehetsége már fiatal korukban, az első néptánc csoportjukban is elismerést váltott ki. Ennek köszönhetően az együttes szólistáivá váltak. A házaspár életmottója közismert: „Mi sohasem utasítottunk vissza egyetlen meghívást sem. Ha tehetjük, szívesen mentünk, mert szívügyünknek tekintjük ma is hagyományaink ápolását, megőrzését.”

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Az 1997-ben alapított egyesület a hazai örménység kulturális közössége. A magyar nyelvterületen élő örmények az 1670-es években érkeztek a történelmi Magyarország területére és igen gyorsan integrálódtak. Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület célja, hogy Magyarországon a diaszpórában élő, Erdélyből származó magyar örménység identitását ápolja, megőrizze. Ennek egyik eszköze a négy éve létrehozott internetes honlap és a folyóiratuk is. Az egyesület nemzetközi tevékenysége példamutató. Erdélyi egy-

A kitüntetettek csoportja a színpadon

házi és világi művelődési közösségekkel, másrészt anyaországi szervezetekkel épít ki folyamatosan, jól működő kapcsolatokat. A szervezet könyvkiadással is foglalkozik. 1998-ban elindította az „Erdélyi Örmény Múzeum” sorozatot, amelynek eddig kilenc kötete jelent meg. Az ország egyetlen örmény katolikus lelkészisége Budapesten működik. A lelkésziség épületében található múzeum és könyvtár kincsei 2004-ben közgyűjteményi védettség alá kerültek. A múzeumban és könyvtárban számos olyan liturgikus ruha, nemesfém tárgy, szobor, festmény, használati eszköz van, amelyek a magyarországi örménység identitását őrző műkincsnek számítanak és az évszázadok óta velünk élő örménység Kárpát-medencei életéről is tanúságot tesznek.

A díjat Dr. Issekutz Sarolta, az egyesület elnöke vette át.

Fedinecz Atanáz

A hazai ruszin nemzetiségi közösség egyik legaktívabb tagja s legismertebb festőművésze.

Súlyos betegsége ellenére ellátja a Hodinka Antal Ruszin Értelmiségi Egyesület alelnöki feladatait. Tevékenységével hozzájárul a ruszin önazonosság megőrzéséhez, az anyanyelv és a hagyományok ápolásához, a kulturális autonómia kiteljesedéséhez.

Egyik kezdeményezője és támogatója volt a ruszin intézményrendszer létrehozásának. Önzetlen munkájával és adományaival nagymértékben hozzájárult a magyarországi ruszinok könyvtára, valamint a Magyarországi Ruszinok Közérdekű Muzeális Gyűjteménye és Kiállítóhelye létrehozásához.

Festőművészként tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Corvin Művész Klubnak és a Galgamenti Művészek Egyesületének is.

Az elmúlt időszakban harminc önálló hazai és külföldi, valamint huszonnyolc csoportos tárlaton állították ki műveit. A művész több esetben jótékony célú árverésre ajánlotta fel festményeit.

2005-ben a Magyarországi Nemzetiségi Filmszemlén mutatták be a róla készült portréfilmet.

Hromada

A folyóirat 1995 novemberében indult útjára. Kezdetben csak egy tájékoztató hírlevél volt, 1996-tól azonban már kétnyelvű újsággént jelent meg. Kiadója 1995-től a Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület. A Hromada mindeztáig az első és egyetlen magyarországi ukránnyelvű kiadvány, amely köré tíz esztendő alatt tudósok, néprajzkutatók, publicisták, irodalomtörténészek, költők és írók tömörültek. A folyóiratnak kö-

szönhetően a magyarországi ukránok visszakapták feladásra ítélt irodalmi anyanyelvüket.

A Hromada szerkesztősége a hazai ukránok számos civil rendezvényének szervezője, nemzetközi és határon belüli tudományos konferenciák résztvevője.

A szerkesztőség részt vállal az ukrán nemzetiségű fiatalok nevelésében is. E célt szolgálják a „Gyermekszarok” és az „Új Hajtás” rovatok, amelyek kiváló segédanyagot jelentenek a vasárnapi iskola számára.

A folyóirat szerkesztőségének legújabb eredményei közé tartozik – fiatal irodalmárok számára – sikerrel indított műfordító-iskolája is.

Kishegyi Simon

A magyarországi németiség jeles tagja, aki élete egészét annak a célnak szentelte, hogy a magyarországi németek a magyar társadalom egészének megbecsült tagjai lehessenek. Barátaival létrehozta Nemesnádudvar kultúrcsoportját, mely hosszú időn keresztül a magyarországi németiség egyetlen ének- és táncegyüttese volt. 1955 őszén azon kilenc pedagógus egyike, akik megalapították a Magyarországi Németek Kulturális Szövetségét. Közművelődési felügyelőként az ő kezdeményezésére az akkori Népművelési Intézet vezetőivel együttműködve szervezik meg az ország első nemzetközi folklórtalálkozóját, a máig létező Dunamenti Folklórfesztivált.

Nyugdíjasként jelenleg is aktív tevékenységet folytat: folyamatosan gyűjti és feldolgozza szülőfaluja történetét.

A rendszerváltozáskor megalakuló Német Országos Kisebbségi Önkormányzat életútjának elismeréseként, elsőként tüntetette ki az „Ehrennadel in Gold” díjjal.

Lami István

A magyarországi szlovákság kiemelkedő személyisége 1925. október 15-én Püspökhatvanban született. Tevékenysége rendkívül sokoldalú. Legátfogóbb a népművelői munkássága, amely ifjú korában kezdődött. 1946-tól a magyar néptánc mozgalom jeles alakja.

Különböző néptánc együttesekben táncolt, két évig szólótáncosként is szerepelt. A Népművelési Intézet munkatársaként a népi együttesek irányító szakemberre, országos néptánc fesztiválok szervezője volt. Hosszú ideig tevékenykedett a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségében, ahol a hazai szlovákság kulturális életét szervezte, segítette. 1972-ben a Szövetség mellett létrehozta a Honismereti és néprajzi szekciót, s annak titkáráként a néprajzi táborok megszervezésével elindította a hazai szlovákok népi hagyományainak csoportos terepvizsgálatát.

Lami István kiemelkedő néprajzkutató. Több könyvben örökítette meg a magyarországi szlovákok szokásait, népköltészetét. „Magyarországi szlovák népbaladák”, „Pilisi népmesék – Ágfalviné Jánszki Mária pilisszentkereszti meséi”, „A magyarországi szlovákok népmeséi”, „Jeles napi szokások és népi játékok”, „A magyarországi szlovákok népdalai”, „A magyarországi szlovák lakodalmi szokások” címmel jelentek meg művei.

Magyarországi Bolgárok Egyesülete

A Magyarországi Bolgárok Egyesületét 1914-ben alapították. Az egyesületnek a kezdetektől az a fő célja, hogy összefogja a magyarországi bolgárokat, s megőrizze a bolgár kultúrát, hagyományokat, a bolgár identitást.

Újságot indítottak, iskolákat alapítottak, templomot építtettek, kápolnákat emeltek. Mindezeket a bolgár közösség adományaiából hozzák létre. Az egyesület életében mérföldkövet jelentett az 1957-ben felépített és átadott Bolgár Művelődési Ház. A közösség önfeláldozó munkájának köszönhetően a magyarországi bolgárok bolgárságuk feladása nélkül illeszkedtek be a magyar társadalomba és váltak annak megbecsült tagjaivá.

A díjat *Tanev* Dimiter vette át.

Pável Ágoston Szlovén Vegyeskar

A felsőszölnöki vegyeskar 1936-ban, *Csabai* András tanító vezetésével templomi kórusként jött létre. 1938-ban a kórus tagjaiból egy – a környék hagyományos dallamvilágát bemutató – világi kórust is létrehozta. Folyamatos működésük során az 1950-es években *Boros* Anna szakképzett énektanár bekapcsolódásakor repertoárjuk megváltozott. Az addig csak szlovén nyelvű dalokat éneklő kar fellépésein már magyar népdalok és egyszerű kórusművek is felcsendültek.

1957-ben *Vass* József tanár úr vette át az énekkar vezetését, aki 1966-ig tartó működése alatt az addigi női kart vegyeskarrá fejlesztette.

Közel harminc év után a Felsőszölnökre visszatelepült *Csabai* András népdalokat gyűjtött a faluban és a környéken, majd elismert szlovéniai zeneszerzőkkel dolgoztatta fel azokat.

A kórus 1971-ben meghívást kapott az anyaországba és azóta is minden évben részt vesz a sentvidi éneklő tábor működésében.

Variné Trifusz Mária 1985-ben vette át a színvonalas

munkát végző énekkar irányítását. Folyamatosan szerepeltek egyházi és világi ünnepeken, de koncerteztek a szlovén népcsoport kis közösségei körében is. Mára elmondható, hogy az elmúlt közel hetven éves működésük alatt Felsőszölnök minden házából kikerült legalább egy kórustag.

Többször készült televízió- és rádiófelvétel is velük. A gyönyörű dalok kazettán és CD-n is megjelentek.

Az utolsó két évtized alatt a kórusnak több mint kétszáz fellépése volt. Hatvan alkalommal – Trifusz Mária vezetésével – a környező országok színpadain adtak műsort.

A díjat *Variné* Trifusz Mária karnagy vette át.

Raptis Ioannis

1942-ben született a görögországi Trifo faluban. 1948-ban került, több ezer más gyermekkel együtt, a polgárháború menekültjeként Magyarországra. Különböző gyermekotthonokban nevelkedett. 1951-ben egysült a család, s a görög közösség számára felépített Beloianisz községben kezdhetett el élete új szakaszát. Raptis Ioannis a magyarországi görögök körében az 1960-as években kiváló muzsikusként és nagyszerű sportolóként vált népszerűvé.

Évtizedeken keresztül ő volt az egyetlen görög népzenei játészó klarinétos a kulturális rendezvényeken. Kezdeményezője és alapítója a Buzuki zenekarnak, amely nemcsak Magyarországon hanem külföldön szép sikereket ért el a görög népzene művelésében és népszerűsítésében. Alapítóként vett részt más kezdeményezésekben is, amelyek a görög közösség életében rendkívül fontosnak bizonyultak. Ezek közé tartozik például a Görögség Háza Alapítvány létrehozása. Önálló kezdeményezése volt a 2005-ben megrendezett „Köszönjük Magyarország” című fotókiállítás, amely az itt élő görögség ötven éves történetét dolgozta fel.

Sibalin György

Hercegszántón született 1961-ben, szerb családban. Középszkolai tanulmányait a budapesti Szerb-Horvát Gimnáziumban végezte. Operatőri diplomát Zágrábban szerzett. Hivatásává a magyarországi szerb kulturális közösségek tevékenységének dokumentálása vált. Rövidfilmjeiben többnyire a magyarországi szerb művelődéstörténetnek, egyházművészetnek vagy vallási életének egy részlete jelenti a központi témát. E filmeknek kezdeményezője, megszervezője, operatőre és időnként a rendezője is ő volt. Több alkotása részült szakmai elismerésben.

Filmes tevékenységével igen magas színvonalon hoz létre új értékeket. Immár húsz éve örökíti meg és népszerűsíti a magyarországi szerb kultúra legfontosabb értékeit. E célok megvalósítása, a szerb kultúra dokumentálása és megtartása érdekében mecénásként is nagyvonalú: ily módon jöttek létre legjelentősebb díjnyertes alkotásai: a „*Szerbek Pest-Budán*” és a „*Tíz éves a Söndörgő együttes*” című film is, amellyel a 4. Magyarországi Nemzetiségi Filmfesztiválon második díjat nyert.